

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 490/2014-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. októbra 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcu Lajosa Mészárosa prerokoval sťažnosť J. Š., zastúpeného advokátom JUDr. Ladislavom Ščurym, Mierová 1725, Čadca, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 917/1998 v období po právoplatnosti nálezú Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 327/09-38 z 20. januára 2010, za účasti Okresného súdu Čadca, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. Š. na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 917/1998 v období po právoplatnosti nálezú Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 327/09-38 z 20. januára 2010 p o r u š e n é b o l i .

2. J. Š. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Čadca p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Čadca je p o v i n n ý uhradiť J. Š. trovy konania v sume 275,94 € (slovom dvestosedemdesiatpäť eur a deväťdesiatštyri centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Ladislava Ščuryho, Mierová 1725, Čadca, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. septembra 2013 doručená s'ťažnosť J. Š. (ďalej len „s'ťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Ladislavom Ščurym, Mierová 1725, Čadca, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 917/1998 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Predmetom napadnutého konania je rozhodovanie o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva, ktoré začalo v roku 1998 a s'ťažovateľ v ňom má postavenie odporcu. S'ťažovateľ namieta, že okresný súd vo veci nekoná, a v tejto súvislosti uvádza: *„... boli vynesené uznesenia len čo sa týka zloženia preddavku na trovy dokazovania, zastavenia konania v časti návrhu, prerušenie konania. Navyše v danej veci boli vytýčené len štyri pojednávania a to 14. 12. 2010, 4. 3. 2011, 4. 5. 2011 a 18. 12. 2012.“*

Na základe argumentácie uvedenej v s'ťažnosti žiada, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Základné právo J. Š... na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C/917/1998, porušené bolo.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva J. Š... finančné zadosťučinenie vo výške 5.000,- € ako náhradu nemajetkovej ujmy, ktoré je povinný zaplatiť porušovateľ do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu Ústavného súdu.

Porušovateľ je povinný zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov konania...“

Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 490/2014-12 z 22. augusta 2014 prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v časti namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v období po právoplatnosti nálezu č. k. I. ÚS 327/09-38 z 20. januára 2010. Následne ústavný súd vyzval účastníkov konania, aby sa vyjadrili, či trvajú na konaní ústneho pojednávania, a okresný súd vyzval aj na vyjadrenie k sťažnosti.

Predsedníčka okresného súdu v prípise zo 17. septembra 2014 (sp. zn. Spr 1803/14, doručenom ústavnému súdu 22. septembra 2014) uviedla, že spis bol 13. júna 2013 zaslaný súdnemu znalcovi M. D. na vypracovanie znaleckého posudku. Znalec bol 12. februára 2014 vyzvaný, aby obratom vrátil spis s vypracovaným posudkom a 26. júna 2014 mu bola zaslaná urgencia. Uviedla, že z tohto dôvodu nie je možné ústavnému súdu predložiť spis. Iné vyjadrenie k sťažnosti neuviedla.

Právny zástupca sťažovateľa vo vyjadrení doručenom 9. októbra 2014 uviedol:

„... v zmysle § 117 ods. 1 OSP môže sudca urobiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania ako i úspešné vykonanie dôkazu, v našom prípade zabezpečenie znaleckého posudku. Z uvedeného dôvodu OS uložil znalcovi pokutu vo výške 300,- € a to ešte uznesením zo dňa 23. 7. 2014. znalec ani po uplynutí takmer 2,5 mesiaca súdny spis nevrátil, a preto je povinnosťou okresného súdu vo veci vykonať ďalšie úkony v zmysle § 117 ods. 1 OSP. Pokiaľ OS v Čadci zhovievavo toleruje nečinnosť znalca, dopúšťa sa sám prietahov v konaní.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Podľa bodu 1 písm. b) dodatku č. 2 prijatého 17. septembra 2014, ktorým sa mení a dopĺňa rozvrh práce ústavného súdu v znení dodatku č. 1, na prerokovanie tejto veci je príslušný II. senát ústavného súdu v zložení, ako je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov, a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným

spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu i sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS/272/04) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

Ústavný súd vychádzal pri rozhodovaní z vyjadrení a listín predložených účastníkmi konania a z podkladov (prehľadov úkonov okresného súdu v konaní sp. zn. 8 C 917/1998), ktoré mal k dispozícii v konaniach vedených pod sp. zn. III. ÚS 121/2013 a sp. zn.

I. ÚS 78/2011, v ktorých rozhodoval o sťažnostiach B. Š. (navrhovateľky) vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 917/1998.

1. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd zotrúva na hodnotení zložitosti veci uvedenom v náleze sp. zn. III. ÚS 121/2013 zo 14. mája 2013, v ktorom konštatoval, že z hľadiska predmetu sporu ide o štandardnú občianskoprávnu vec, ktorá nie je právne zložitá. Z hľadiska rozsahu a náročnosti zisťovania skutkového stavu možno vec považovať za zložitejšiu vzhľadom na viaceré zmeny návrhov účastníkmi konania a potrebu vykonať znalecké dokazovanie. Faktická zložitosť veci však nemôže ospravedlňovať doterajšiu dĺžku konania.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka napadnutého konania v procesnom postavení žalovaného (odporcu). Ústavný súd zistil, že sťažovateľ prispel k predĺženiu napadnutého konania tým, že žiadal o prerušenie konania na účely rokovania o mimosúdnom urovnaní sporu, k čomu nedošlo.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci v období nasledujúcom po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 327/09-38 z 20. januára 2010.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu k zbytočným prietahom v konaní, a teda k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže dôjsť nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08). Rovnako tak môže zapríčiniť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy aj nesprávna činnosť štátneho orgánu (m. m. II. ÚS 33/99).

Ústavný súd pri hodnotení postupu okresného súdu zohľadnil, že v období od 17. januára 2012 do 30. septembra 2012 bola dôvodom jeho nečinnosti žiadosť účastníkov konania o poskytnutie lehoty na mimosúdne urovnanie sporu a prerušenie konania na tento účel na ich návrh, resp. súhlas. Prerušenie konania nemožno pričítať na vrub okresnému súdu. V súlade s doterajšou judikatúrou ústavného súdu (II. ÚS 210/2013, III. ÚS 332/2011, I. ÚS 162/03 a pod.) v prerušenom konaní neplynú lehoty a nevykonávajú sa pojednávania (§ 111 OSP), je vylúčené, aby počas prerušenia konania mohlo dochádzať k zbytočným priet'ahom súdu v takomto konaní, a to odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o prerušení konania až do momentu, v ktorom nastane skutočnosť, po vznik ktorej bolo konanie prerušené. Podľa judikatúry ústavného súdu nečinnosť súdu v dôsledku existencie prekážky jeho postupu vytvorenej zákonom ustanoveným postupom, tak ako to je v danom prípade právoplatným uznesením o prerušení konania, nemôže posudzovať ako zbytočné priet'ahy v súdnom konaní (m. m. II. ÚS 3/00, I. ÚS 78/02, III. ÚS 42/02).

K priet'ahom v postupe okresného súdu došlo v súvislosti so zabezpečením znaleckého dokazovania, ktoré okresný súd nariadil uznesením zo 7. februára 2013. Znalec z odboru stavebníctva, odvetvia odhadu hodnoty nehnuteľností nepredložil znalecký posudok v lehote určenej v uznesení zo 7. februára 2013 a ani v lehote určenej uznesením z 26. mája 2014. Povinnosť uloženú okresným súdom si nesplnil ani po využití poriadkového opatrenia a uložení pokuty uznesením z 23. júla 2014.

Podľa judikatúry ústavného súdu všeobecný súd vzhľadom na jeho povinnosť organizovať procesný postup v súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň fyzická osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie, zodpovedá za adekvátne a účelné využitie procesných prostriedkov, ktoré mu na tento účel zákon zveruje (vrátane poriadkových opatrení v zmysle § 53 OSP), aj vo vzťahu k súdnemu znalcovi (IV. ÚS 31/05). Všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu znalca pri vypracovaní znaleckého posudku (III. ÚS 111/01, III. ÚS 56/02). V tomto prípade okresný súd toleroval nečinnosť znalca aj po uplynutí lehoty na podanie posudku, v primeranom čase nezistoval dôvody jeho

nečinnosti, aby mohol prijať opatrenia potrebné na podanie znaleckého posudku (§ 127 ods. 3, § 53 OSP), prípadne ustanoviť iného znalca.

Vychádzajúc z prehľadu úkonov okresného súdu zistených v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 121/2013 a skutočností zistených v tomto konaní, ústavný súd konštatuje, že okresný súd v posudzovanom období vykonal viaceré procesné úkony na zabezpečenie dôkazov, uskutočňoval pojednávanie a nariadil znalecké dokazovanie, jeho činnosť však nevedla efektívne k naplneniu účelu konania, ktorým je odstránenie právnej neistoty účastníka konania, a dochádza k nemu v zásade prerokovaním a rozhodnutím veci v primeranej lehote. Svedčí o tom aktuálny stav konania, ktoré nie je skončené ani po šiestnástich rokoch od podania návrhu, a to ani napriek príkazu v náleze ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 327/09 z 20. januára 2010 postupovať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov.

Ústavný súd preto rozhodol, že okresný súd postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 917/1998 v období nasledujúcom po právoplatnosti nálezu č. k. I. ÚS 327/09-38 z 20. januára 2010 porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právo na prejednanie jeho veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli podľa odseku 1 porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd neuložil okresnému súdu postupovať v konaní sp. zn. 8 C 917/1998 bez zbytočných priet'ahov vzhľadom na to, že táto povinnosť mu bola uložená už nálezom sp. zn. I. ÚS 327/09 z 20. januára 2010.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € z dôvodu 16 rokov trvajúceho súdneho konania bez jeho meritórneho rozhodnutia. Poukázal aj na priznané finančné zadosťučinenie pre navrhovateľku nálezom sp. zn. I. ÚS 78/2011 z 13. apríla 2011 v sume 4 000 € a skutočnosť, že *„navrhovateľka výlučne sama užíva majetok patriaci do podielového spoluvlastníctva na bývanie, pričom odporca – sťažovateľ si musel bytovú otázku riešiť iným spôsobom“*.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 8 C 917/1998, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu a s prihliadnutím na podiel sťažovateľa na predĺžení konania v posudzovanom období, ústavný súd považoval

priznanie sumy 2 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. Ladislavom Ščurym. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľ si uplatnil úhradu trov konania za tri úkony právnej služby v sume 501,58 €.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2012, ktorá bola 781 €.

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a spísanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za každý úkon po 130,16 €, t. j. spolu 260,32 €, čo spolu s režijným paušálom 2 x 7,81 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje celkovú sumu 275,94 €. Právny zástupca sťažovateľa si v rámci trov konania uplatnil aj daň z pridanej hodnoty, ústavnému súdu však nepreukázal, že je platcom tejto dane, a preto ústavný súd na jej uplatnenie neprihliadol. Ústavný súd nepriznal sťažovateľovi úhradu trov konania za tretí úkon, pretože podľa jeho názoru tento úkon neprispel k ďalšiemu objasneniu veci.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. októbra 2014